

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele sè se adreseze la Redac- tiunea dela
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	„BISERIC'A si SCÓL'A“
„ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Èr banii de prenumeratiune la
Pentru Romani'a si strainetate pe an 14 franci	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.
„ „ „ „ j. a. 7 franci		

Din viéti'a nóstra bisericésca.

Sinodulu protopresbiteralu s'a tienutu in Vasconu la 12/24 l. c. decursulu carui'a ni se impartasiesce in urmatórele reasumate.

1. In prediu'a sinodului s'a intr'unitu comitetulu protopopescu, carele a censuratu raportulu presidialu a protopresbiterului despre activitatea oficiului ppresbiteralu sub decursulu anului espiratu.

2. S'a luat la desbatere o cauza momentósa pentru acestu tractu : ingrijirea pentru locuinti'a ppresbiterului, carele — in urm'a arondarei nóue, va avé se locuiesca in Vascon, ca si in centrulu ppresbiteratului nou arondatu. In asta privintia comitetulu a decisu, a) sè se intreprindie respective sè se continue colect'a deja inceputa dela sinodulu protopopescu strordinariu din Noembre a. tr. — pentru ofrande benevole, b) sè se faca eiectare pe singuraticele comune bisericesci impartite in classe, c) sè se céra unu ajutoriu din fondurile diecesane.

3. S'a facutu propunere si pentru substerderea unui memorandu la sinodulu eparchialu in privintia mutarii ppului — in centrulu noului tractu, ceea-ce s'a si primitu cu majoritate de voturi.

Adóu'a di, in diu'a celebràrii sinodului, seversita conform formalitatiloru prescise in Stat. org. — presentandu-se tóte propunerile, respective decisiunile comitetului in forma de proiecte — la sinodu, s'au primitu tóte si s'au radicalu la valóre de concluse sinodali.

Sinodulu s'a intretienutu multu la unele parti ale raportului presidialu, cautandu modulu si mijlóce pentru delaturarea unoru scadiamente in viéti'a poporului indegetate in raportu. Invetiamentulu poporalu, cel'a-ce in aceste parti nu e imbucuratori — a datu ansa la interesare seriósa, nu altcum si concubinatele, cari in locu a

se sterpi — se immultiescu tare in unele comune ; s'au luat mesuri pentru vindecarea ambeloru neajunse. — Comitétulu ppbiteralu s'a insarcinatu a esecutá decisele sinodului, dela activitatea lui se astépta rezultatele possibile ; sperámu cà voru fi imbucurátorie.

In fine s'a votatu si unu bugetu modestu pentrucancelari'a ppbiterala. (Cor.)

Câteva reflesiuni

la articulu domnului preotu I. Cióra.

„Despre predici in biserică.“

II.

Incheiandu articulu din nrulu trecut, la calcáiu lu am adausu, cà in nrui viitori vomu continuá cu reflesiunile asupra celoru scrise de dlu Cióra in meritulu prediceloru. Acést'a vinu a implini acuma cu atátu mai vertosu, cu cátu prin reflesiunile anterióre am vorbitu la articulu dlui Ciór'a eminalminte in generalu. Este acum rondulu se vorbimu asupra acelaia si in specialu. Acesta o afu cu atátu mai necesaria, càci la discuterea speciala ni se ofere terenu de o analiza critica a singuraticeloru pasagie, ce contiene articulu subversantu, — si estmodu se ofere totodata si ocaziunea a opune argumentele, cari pledéza pentru predic'a perpetua in biserică, pentru toti acei'a, cari póta numele de preoti si pastori sufletesci ai poporului, si le place a se gerá de parinti ai aceluia.

Deci ad rem.

Chiar si ds'a marturisesce, cà in toti timpii s'a recunoscutu necesitatea predice in biserică, càci predic'a misica animile ascultatoriloru, — dar' astadi nu este lipsa. — Flagranta contradicere ! Aci folosindune chiar de cuvintele dsale : „in toti timpii s'a recunoscutu necesitatea, sè misce inimile ascultatoriloru.“ — Cum ? Acum s'au finitu timpii ? Conceptulu de necesitate a disparutu din economi'a popóreloru ? Dóra s'a instalatu prisosinti'a ? Perfectiunea crestinesca si-a atinsu punctulu de culminatiune ? Inimi si ascultatori nu mai esistu ?

Noi asia scimu, cà tóte cele enumerate esistu si astadi prin urmare paná ce esistu acestea, necesi-

tatea de predici nu pôte incetá nici macaru dela unu simplu oficiu divinuu.

Chiar dsa marturisesce, cá crestinatatea sa latitu prin predici, si adauge, atunci inse erá *latirea* — mai limpede vorbindu, *nascerea, crescerea si dezvoltarea crestinului*, astadi e de lipsa numai *conservarea* aceluia — fara predici.

Flagranta necunosciintia de lucru.

Noi asia scimu, cá crestinismulu este unu organismu cu viétia, scimu si aceea, cá organismulu si dupa *latire* — va se dica, — *desvoltare*, are lipsa de alimentatiune, ca se-si conserve viétia. Cum pôte dsa afirmá acum cá crestinismulu numai pana-ce s'a latitu — recte desvoltatu, a avutu lipsa de predica, adeca de alimentatiune, ér' acum cand e vorb'a de *conservarea* aceluia, nu ar prea fi lipsa de predica adeca de alimentatiune?

Atare afirmatiune a dlui Cióra s'ar potriví bine atunci, candu ar crede cineva, cá crestinismulu este unu corpu mortu ori anorganicu. Pana-ce inse scimu si credemu, cá crestinismulu este unu corpu viu-organicu pana atunci si sustinemu susu si tare, cá elu are lipsa de alimentatiunea lui propria adeca de predici.

Dsa afirma, cá predicarea cuventului a duratu respective a fostu mai necesaria numai pana ce s'a introdusu cultulu divinuu. — Biserica inainte de introducerea cultului divinuu de *astadi* a avutu numai *preoti predicatori*, dar' nu *preoti seversitori ai taineloru*. In aceste afirmate se cuprinde nici mai multu nici mai pucinu decâtu : falsificarea istoriei Biserice ecumenice si impugnarea orthodoxiei Biserice. Au nu ne presenta biserica pre cei mai mari si mai multi oratori bisericesci, chiar dupa asiedierea cultului divinuu?

Dice Dsa, cá „episcopii aru fi chiamati a predicá, ér' preotii numai a seversí tainele“. Si mai incolo — bagséma cá omulu ce scrie neadeveru, trebue se-si contradica — adauge; preotii suntu coajutatorii eppiloru“.

Cum ca eppi aru fi numai predicatori, si cá preotii aru fi numai seversitori de taine, — nimenea dintre ortodossi nu a professatu — asta doctrina.

Noi din istoria si pracs'a biserice scimu, cá eppi seversiescu si taine si si predica. Apoi folosindu-ne de cuventulu dlui Cióra preotii suntu *coajutatorii* eppiloru. — Taine si predica trebuesce poporulu in totu loculu si timpulu, urméza cá preotii coajuta pre epii atátu in administrarea taineloru câtu si in predicare, decumva nu am vre se degradamu prepresti la rolulu de moralisti si popandesi din unele locuri sterile ale provinciei metropolitane.

Daca dlu Cióra ar luá in considerare, Comp. de drept. can. de Marele Andreiu, cum ne va respunde la §. 185 p. 3.? Daca Dsa a cititu Pidalianulu, — óre nu afla ridicula asemenare ce face cu cei 7 diaconi si cu preotii can. 16 al sin. ecum. VI. Apoi can. 64 alu aceluiasi sinodu alu VI. pre cine opresce dela predicare in biserica? dóra pre preoti cum vre Dlu Cióra? in fine can. 10 alu sinodului localu V. ce dice? preotii se nu tréca preste activitatea designata de eppulu“. Ei, dar' eppulu in singeli'a data preotiloru dice, ca preotii se si predice. — Si nu credu se esiste una singelia, in care se fia disu vr'unu eppu preotulu, se nu predice.

Mai dice Dlu Cióra, cá predicandu langa cultulu divinuu celu estinsu, instrainámu pre poporu dela biserica.

Asertu fatalu.

Lasu la o parte pre protestanti; cari in poterea prediciloru au mai multu poporu la biserica. Facu acést'a ca se nu mi se dica, cá la ei nu este cultu estinsu ca la noi. Lasu la o parte si istoria biserice care ne marturisesce, cum am mai atinsu, ca chiar langa cultulu de astadi s'a predicatu mai multu, si voiu vorbi de timpulu in care traimu.

Au nu trasalta inima crestiniloru de tóte clasele candu predicá preademu preotu Russu in Aradu? Observatu-s'a undeva, si canduva in Aradu macar unica simptóma de resensu pentru cá acestu mare oratoru cu limb'a sa de focu timbra de rei crestinu pre ne amblatorii la s. biserica? Eu am traitu $\frac{1}{2}$ deceniu in Aradu dar' asia ceva nu am observatu. Din contra tóta crestinatatea orthodoxa din Aradu. Romani si Serbi, inteleginti in poporu de o potriava aru fi doritu se auda pre laudatulu oratoru in tóta diua predicandu. — Mai departe, vorbésca pracs'a mea de $14\frac{1}{2}$ ani a pretiei:

Am observatu *bine bine*, cumca, in care anu am predicatu mai multu (intielegu am predicatu langa totu oficiulu divinuu publicu, atátu la utrenia câtu si la liturgia cáci unii credinciosi si credinciose nu vinu la liturgia de multe ori) — escesele si peatele erau mai putiene, omissiunile detorintieloru de tóta sórtea mai rari, crestinii au cercetatu mai regulatu biserica; Tasulu aducea mai multu; parintii trimiteau mai regulatu fiiiloru la scóla; confessarea si cuminecarea atragea unu contingentu mai considerabilu; caritatea crestinésca era mai manifestata si mai potentiata; indigintiele biserice si ale scolei se acopereau mai promptu, carti rituale se cumperau nóne cele vechi se renovau; scola se ajustá cu requisite si medie de invetiamentu; fonduri si fondatiuni se intemeiau; albulu binefacetiloru parochiei inregistrá positiuni numeróse si ponderóse. Crestinii erau mai activi si partimani; casurile de betii mai rare; casurile de viétia depravata, casatoriile selbatice si paganesci, adeca concubinatele — incetau, au prin cununare pre lege, au prin divortiare; femeile ratacite retornau la socii loru, barbati sedusi de gratiele celoru depravate, in reclamanu legitimile socie; temperanti'a se instelá in comuna; alegerea de antisti bisericesci si civili cadea pre cele mai binemeritate persóne. Prin poterea prediciloru *continue* s'a edificatu scóla acolo unde n'a fostu nici odata; s'a ingraditu aprópe 2 jugere de pamentu in giurulu biserice, si preste 2 jugere de cimiteriu, cea ce nici cand n'a fostu in usu. Loculu desiertu din jurulu biserice sa plantatu cu pruni cari, socotu a nu gresi cand dieu cá aducu venitu anualu 100 fl. — Prin predici esplinindu-se sensulu cultului divinuu — in biserica se instalaza o ordine, câtu nu numai fruntasii din locu, admirau tiente aprobe angerésca a crestiniloru sub durata cultului, ci si fruntasii tierani si tierane evlaviose din comunele vecine, apoi notari cercuali din vecinatate si departare; advocati din Aradu, vicepretori din Ienopole, teologi caletori, invetiatori — veniau se védia slujirea lui Ddieu, cari apoi toti pe unde ajungeau — diceau, cá aru dori se vina in aceia biserica, unde langa cultulu *estinsu* se tienea in *continuu* predica. Uitam se insemnu ca protopresbiterulu tractualu, de câte ori erá in excursiuni in tractu, pre domineci si serbatori erá in biserica unde functionamu eu.

Unu notariu din a patr'a comuna, cáru eu nici cand nu i-am fostu amicu intimu — pentru viétia lui

cea necrestinésca, morindu in coler'a din an. 1873. cu limba de mórte a lasatu ca eu se-lu conducu la momentu. In anulu 1878 am administratu o parochia unde mai erá unu preotu ce facea slujba scurta, dar' erá fara poporu; pre candu erá rondulu dominecii mele inse cu cultu *estinsu* si predica, erá plina biseric'a. Aici in a. 1881 candu venisemu, intr'atátu de pusilaminu erá poporulu, in câtu fiindu parochi'a improcesuata pentru detori'a aucteloru restante — prin fisculu metrop. din Carlovitu — dicea: „Iee biseric'a“. Cartile din biserica, liturgiariu, molitvelnicu, octoice apostolu etc. atátu erau de inechite si neglese, incátu sburau foile din ele prin biserica; copii amblau numai ierna câteva luni la scóla; pamenturile de vendutu mai numai nemtii le cumperau; fondu scolariu nu erá, biblioteca asisderea; invetiatoriulu periá de fómie in dorulu salariulu etc. etc. Astadi nimicu din astea scaderi. Detori'a 200 fl. la Carlovitu s'a platitu cartile rituale cele nerenovabile s'au inlocuitu cu altele nóne, éra cele renovabile s'au reparatu stralucindu in auriture; copii ambla si véra la scóla; pamenturi cumpera si ai nostri; fondu si biblioteca s'au infintiatu; o cruce publica s'a radiecatu in fondatiune in 26 Oct. a. tr. Invetiatoriulu numai atá'ta i cade neplacutu, cá nu póte pretinde de câtu 300 fl. câtu e salariulu, cáci e comun'a mica, si de ar pótea pretinde dis'a suma indoita, inca ar incassá-o

Si alte lucruri bune, frumóse si folosítore am obtienutu prin predici *continue*, cari éra si dicu déca m'asiu pune a le descrie cu deamenuntula, ar trebui se compunu si editezu opuri volumóse.

Sé nu uitu cumva a insemná, cumca eu de felu nu-mi arogu titlulu de mare oratoru, — eu récunoscu, apartienu la clas'a preotiloru mai putinu culti, carele nu am ajunsu nici macar acelu gradu alu culturei, ca se potiu fi in stare a combate o dispusetiune, ce fruntasii bisericeii nóstre o afla de folosítoria totusi câte rezultate de binecuventare am obtienutu.

Din contra, in anii ce m'au ajunsu nenorociri succumbendu préda dureriloru si predicandu mai pucinu, — observamu, cá mai tóte susu indigitatele avantagie se devolvau ori dispereau totalu; deci:

Daca m'asi fi radimatu eu pre sublimitatea taineloru si a cultulu divinu, cari toema pentru cá suntu sublime, — nu se potu bine inprinde de infimitatea poporulu, crescutu fara carte si predicii.

Daca asi fi asteptatu eu, ca se-mi vina eppulu ori pbbiterulu séu altu preotu mai dibace in oratoria — cari — nota bine — nici nu potu cunósce in specialu scaderile singlariciloru parochii:

nu departe asi fi dusu-o cu prosperitatea.

Dice dsa, ca preotulu si-póte castigá ura si dispretiu (?) prin predicare, cá inteligintia, cu pucine esceptiuni, pucinu dá pe cele bisericesci.

Cumcá intre ómeni au fostu si voru fi si astadi de acei'a, cari fiindu iiii intunerecului, urescu lumn'a reversata prin predici, — acésta impregiurare nu trebuie se desarmeze pre preotu a nu predicá, cáci densulu trebuie se scie a nóu'a fericire evangelica „*Fericiti veti-fi candu ve voru batjocori pre voi etc. etc.*“ Atari batjocoritori séu uritori mi se vedu ca nesce catiei, cari suntu capaci a intimidá pre micii copii si ale intrerumpe calea de a merge la scóla; dar nici candu pre unu preotu, carele, a lasatu departe inderetrulu seu etatea copiiloru scolari.

Apoi candu cineva aru privi pre preotu cu *dispretiu* pentru predica, ér cu dispretiu 'lu vomu lása

de laturi; de óra-ce nici nu s'a sustienutu neci nu-se va sustiené Biseric'a cu atari individi. De altmintrea atare aparitiune, póte fi rara, sporadica, ceea-ce dupa mine, nici merita a fi considerata, cáci nu póta ceva ponderasitate.

Totu asemenea se póte avé caus'a ce o aduce inainte, cá intieligintii unei parochii urbane s'aru mania pre preotulu. celu ce dupa invetiatur'a apostolului (II. Timot. c. IV. v. 2) aru mustrá pre cei ce nu cercetéza biseric'a.

Marturisescu, mi-pare reu cá asupra inteligintiei nóstre se arunca asia nmbra. Eu fórte pucinu potu sci de acést'a. De altmintrea daca — din nefericire — vomu fi avendu atari inteliginti — repetu eu nu cunoscu — cari aru *urí* si *despretiú* pre preotu pentru cá acést'a predica principiile celei mai sanetóse filosofie, adeca moral'a evangelica — pre atari ii vomu considerá si timbrá de unu petecu de rusine a Bisericeii si Giantei nóstre, — dar ii vomu si lasá prada *dispretiului* inteligintiei nóstre alese si poporulu nostru classicu carele impreuna cu preotii neconsidera pre atari inteliginti rateciti, si demni numai de compatimitu.

Nu mai pucinu durerósa este interpretatiunea dsale la inviatiunea apostolului data eppulu din Efesu mai susu citata cá aceea si-ar fi jucatu rolulu in trecutu, éra pentru presentu si per analogianu — pentru viitoru, nu aru mai avea valóre, nici aru mái fi aplicabilu (!?).

Noi asia scimu ca ddiése'a scriptura este insufata de Duchulu santu, si este eterna ca si celu ce a insufatu-o profetiloru si apostoliloru. A afirmá cá atare passagiu din scriptura, si plane din Testamentulu nou si — ar fi jucatu rolulu, si nu aru mái fi aplicabila, insemnéza neci mai multu neci mai pucinu decátu a-si perde terenulu de sub pitióre.

Totu asia de eronatu este sensulu ce-lu dá dlu Cióra cuvinteloru apostolului [II. Timot. c. II. v. 24] „Slugii Dlui nu i se cade sé se sfadésca ci blandu se fia catra toti.“

Aci precumu intielegemu, dsa pricepe candu preotulu *sfatuesce* pre crestini si ii *mustra* chiaru pentru petiatele *sminte*, cá s'ar *sfadi* cu crestinii. Dómne pazesce! Preotulu nu se sfadesce, ci din detorintia luata asupra-si cu ocaziunea hirotonirei sale, *invétia* pre crestini. Omenii ce au studiatu limb'à si sensulu concepteloru ei, nici cându nu au identificatu *investiarea* si *mustrarea* cu *sfada*.

Cumca poporulu — a observatu Dsa — nu-i placu predicele moderne, provine póte — de acolo, cá unii preoti, nu tienu contu de gradulu de cultura de dispusetiunea sufletésca si de indigintiele poporulu. Dsaca d. es. vomu vorbí poporulu intr'unu limbagiu pre care elu nu-lu intielege; daca i vomu vorbí despre lucruri, ce pre elu nici candu séu fórte raru luatingu; daca nu i-amu studiatu laturea aceea ce se numesce de unii — slaba, prin care captivámu interesarea lui atunci in adeveru, esaltandune in nesce regiuni — unde poporulu nu se póte aventá, nici nu ne póte urmari cu priceperea lui; atunci dicu nu e mirare cá poporulu eschiamá si reclama Casani'a; dar totusi — prin reclamarea Casaniei. — invederéza, cá poporulu nu-i este cultulu prea estinsu si ascultu bucurosu invetiaturile Bisericeii.

Daca noi inainte de tóte vomu recurge la protipulu de predicare, adeca déca ne vomu luá de modelu pre pedagogulu celu mare pre Magistrulu nostru Isusu Christosu, Celu ce ni-a lasatu directive

de predicare cu efect pentru tóte vécurile, anume cându vorbesce cu inteligentii dice: „In lege ce este scrisu? Cum cetesci?“ „Cautati scripturile“ etc. etc. Er catra poporu dice: „Socotiti crinii campului etc. etc.“ Cu unu cuventu daca noi vomu fi petrunci de adeverulu cá suntemu numai administratori ai taineloru, — cum vrea se créda Dlu Cióra, — ci si invetiatorii, luminatorii si pedagogii poporului adultu corporalminte, dar neadultu spiritualminte; daca noi ne vomu petruce de sacrulu principiu ca precumu unui invetiatoriu nu este iertatu a se apucá de educarea si instruirea minoreniloru fara sciinti'a pedagogiei, — nici unui preotu nu-i este iertatu a se apucá de educarea adultiloru fara aceiasi sciintia; daca amu desvoltá maximá lui Rouseau „studiati pre copii“ — in „studiati pe adulti“; daca ne vomu scobóri din regiunile ideale, fórte adeseori la practicile trebuintie ale poporului, adeca daca vomu predicá cu raportu la recerintiele moderne ale crestiniilor: mi-place a crede — pentru cá sciú din esperintia de ani, cá poporulu abia va apucá se ajunga dominecile si serbatorile spre a audí predici in sensulu fericitei idei emanate dela dlu Popa.

Eu se privimu numai predic'a tienuta' de unu prévrednicu preotu din centrulu diecesei aradane la immormentarea ficei unui credintiosu inteligentiu de acolo, carea predica la timpulu seu s'a publicatu in colónele acestei foi; Predic'a daca a fostu intocmita dupa gradulu de inteligentia a ascultatoriloru si dupa impregiurarile locali — precum este cea la carea facu provocare, — nu póte se nu fia ascultata si primita din partea credintiosiloru.

(Va urmá.)

I. Munténu.

O SUTA SENTINTIE PEDAGOGICE.

Culese prin Iuliu Vul'a.

(Continuare si fine.)

52. Mai escelentu decâtu toti pictorii si toti cáti servescu arteloru frumóse, este pentru mine acel'a, care scie cultivá spiritele june.“ Ioanu Gura de aur.

53. „Trei lucruri suntu mai grele in lume: a nasce, a domni si a educá.“ Confuciu.

54. „Pentru omenime calea catra libertatea a-deverata si umanitatea cea mai nobila, catra ratiune si moralitatea cea mai curata — duce prin scóla.“ Bock.

55. „Soldatulu dá educatiune resboinica, poetulu — poetica, teologulu — religiósá, numai mam'a va educá omenesce.“

56. „Ore candu s'ar potea inradeciná mai bine religiositatea, déca nu in etatea nevinovatiei?!“

57. „Mameloru! si mai cu séma voi din cercurile mai inalte si libere, cari sunteti scutite de greutatele casnice, cum poteti mai dulce preferi urítulu singuratatii si a placeriloru, decâtu grati'a eterna a iubirei fatia de copii, scen'a desvoltarii frumóse, jocurile fintieloru mai iubite, meritulu influintiarei celei mai sublime si indelungate.“

58. „Despretiuita este femeí'a, carea se uresce, cand are copii.“ Iean Paul.

59. „Fora educatiune pere individulu si statulu.“

60. „Cei mai multi barbati de frunte patimescu de melancolia.“ Aristotelu.

61. „Stilulu e omulu.“ Buffon.

62. „La cetire loculu prim compete urechiei, nu ochiului.“ Jacotot.

63. „Fiacare omu atáta valóre are in lumea acésta, cáta 'si da insusi.“ Cnigge. :

64. „Invetiatoriu e avisatu a vietini in unu cercu inferioru, si totusi, cauta se — si patredie unu sufletu sublimu, pentruca se nu se lipsésca de acea demnitate in caracteru si portare, fara de care nu-si va potea castigá respectulu si increderea familieloru.“ Guizot.

65. „Intr'adeveru nu se póte trage la indoiéla cá cartile pentru junime, déca suntu ele acomodate naturelului si priceperii copilului, au multe efecte bune asupra scopuriloru educatiunei.“ Stökl.

66. „Copilulu dela peptulu mamei e fiinti'a cea mai fericita pe pamentu; cáci elu posiede in lapte totu ce e necesariu pentru viétia — intarire si desvoltare.“ Cumming.

67. „Omulu devine intieptu numai prin intieptiunea propria.“

68. „A scí ceva de'arost insemnédia a nu scí nimicu.“

69. „Scolariulu trebue se aiba libertate de a lucrá independentu.“ Nontaigne.

70. „Chiar si candu ai se pedepsesci pe cineva, se nu-ti scape gur'a cuventu aspru.“ S. Vasiliu.

71. „Cine-si iubesce fiulu seu, lu-tiene necurmatu sub vérga.“ Sirach.

72. „Astadi si pagani barbari striga — scóle.“ Baritiu.

73. „Celu ce astépta pre Dlu, acel'a capeta poteri nóue, sbóra ca vulturulu, fuge perigrinéza si nu o-bosesce.“ Francke.

74. „Poporulu care are scóle mai bune, este primulu intre popóra, déca nu adi, — mâne.“ Iules Simon.

75. Ca stelele voru straluci cei ce invétia tene-rimea.“ Daniele.

76. „Pre cai aspre te inalti la stele.“

77. „Ordinea este sufletulu lucruriloru.“

78. „Ascultarea e mam'a fericirei.“ Strabunii.

79. „Precum riuletiulu linu primesce radiiele só-relui, asia si elevulu e petruncu de fiacare vorba a iubitulu seu invetiatoriu.“

80. „Supunerea este bas'a moralitatii, unde nu este supunere, acolo nici nu póte fi morala, si de unde lipsece acést'a, de acolo au disparutu libertatea, indestularea si cu dens'a si fericirea.“

81. „Scólele confesiunale-romane, — suntu pentru noi stéu'a conducatoriá spre mantuire; ér' cele comunale — morméntulu culturei nationale.“

82. „Speranti'a nutresce spiritulu.“

83. „Mam'a, inzestrata cu crucea iubirei nemarginite, are se fia sórele vietii, care se incaldiésca, créscá si nutrésca pre copilu.“

84. Câte mame pórtá numai numele de mama — umbr'a vana a mamei loru misiuni.“

85. „Vai si érasí vai de acea familia, in a carei'a sinu mam'a a devenitu pasiva fatia de detorintiele sale insemnate.“ Dr. L. Petroviciu.

86. „Invétia prunculu pre calea sa, cá si dupa ce va inbetrani, nu se va departá dela acea.“ Pilde C. 22. v. 6.

87. „Numai iubirea adevérata póte educá energiosu, precum numai spiritulu curatu vioiu, e in stare a instruí prosperatori.“ Lauckhard.

88. „Déca vei iubi numai pre scolarii cei buni, resplat'a ta a peritu. Din contra se cauti a amerui pre cei mai rei prin blendétia si bunavointia, cá si ei se faca voi'a ta.

89. Nici când nu trebuie se lasamu dupa capritiulu prunciloru nostri." Locke.

90. „Etatea cruda primesce lesne acea ce aude si se intiparesce in ea, ca sigilulu in cera." S. Crisostom.

91. „Pre cine iubesc Dlu lu-cérta: si bate pre totu fiulu, pre carele lu-primesce." Pilde C. 3. v. 1—2.

92. „Intru tóte te arata pre tine modelu de fapte bune."

93. „De a-si grai in limbi angeresci si iubire nu am, sum ca o arama sunatória." S. script.

93. „Educatoriulu trebuie se scie iubi, ca se póta propagá iubire si se semene in lume iubire." Schmidt.

95. Precum e regele, asia e si poporalu; precum e invetiatoriulu, asia e si scolariulu."

96. „Precegetative, esaminandu si apretiative chiamarea. In manile vóstre sta binele temporalu si eternu alu junimei concrediute istrućiunii, culturei si conducerii vóstre. Vóua ve va multiamí, pre voi ve va blestamá ea odinóira, dincóce si dincolo de mormentu." S. Iosifu de Calasanza.

97. „Repetitiunea e mam'a studiarii."

98. „Anim'a sincera a mamei a creat'o Ddiu minunatu."

99. „Ceia ce invétia pre altii, mari se voru chiamá intru imperatia lui Ddiu.

100. „Invetiatoriulu e dominantele epócei nóstre, alfabetulu seu e mai puternicu, decât baionetulu soldatului.

Belintiu, in Fauru 1884.

Incidentulu cu biseric'a din Siclau.

Incidentulu bisericeii din Siclau este cunoscutu naintea on. cetitori ai „Bisericeii si Scólei." Acelasi incidentu a fostu sulevatu si in „Luminatoriulu" si cei vinovati nepotendu contestá unu faptu complinitu, in nacazulu lor s'au afluatú indemnatú a-si versá veninulu asupra capului meu prin miste invinuirii grave, cari tindu la inegrirea caracterului meu. Prin acést'a incidentulu din Siclau a devenitu pentru mine o afacere personala, la care ca si preotu n'am potutu si nu-mi este permisú se tacu. Dreptce m'am adresatu catra On. Redactiune a „Luminatoriului" se binevoiésca a dá locu urmatórieloru reflexiuni:

„Incidentulu regretabilu petrecutu in comun'a nóstra in diu'a de anulu nou pe langa consternarea credinciosiloru din locu, a provocatu si o discussiune publica in fóia ce binevoiti a o redigiá si in „Biseric'a si Scól'a" din Aradu.

„Onorat'a Redactiune in nrulu 7 alu „Luminatoriului" a avutu bunavointi'a a face pe dragomanulu corespondentului seu „din partea contraria" in caus'a inchiderei bisericeii din Siclau, ba a afluatú de bine a se gerá tocmai si de arbitriu, sub cuventu cá ar fi „bilateralu informata." O maxima pedagogica dice: „qui bene distinguit, bene docet." Regretu, cá On. Redactiune n'a observatu acést'a din cestiunea subversanta.

Este vorba de unu casu concretu; oculat'a oficiósá s'a constatatu cá biseric'a nóstra este solida si trainica si cá astfelu inchiderea ei s'a facutu arbitraru pe temeulu unor denunciari false. Denunciarea falsa deci este constatata oficiósú si nu o contesta nici corespondentulu din partea contraria, ér' o denunciare falsa involva ganduri rele; prin urmare

motivarea actului de violentia dupa mine este o contradictio in adiecto.

S'a intemplatú inse cá cineva vóindu se-si spele rusinea cu mine, face ridiculós'a si absurd'a conclusiune: cá deórece s'au facutu lucrurile preliminaru pentru repararea bisericeii — mai vertosu din consideratiune estetice; si de órece se comitu unele pretinse abusuri in manipularea baniloru bisericescii: „antistitia comunala a avutu detorintia a face aratare la pretura din consideratiuni policiali."

Ei bine, pretinsele banueli despre trainicia bisericeii si pretinsele neorendueli in manipularea averei bisericescii, a potutu motivá o intielegere prealabila séu o aratare la superioritatile bisericescii, nici decâtú inse inchiderea bisericeii nevinovate pe cale policiala.

In privinti'a faptului concretu de delatiune este dara bilateralu informata On. Redactiune, dar' nu si in privinti'a incriminariloru — rectius calumniiloru radicate asupra mea, pre cari 'si intemeiéza verdictulu; prin urmare judecat'a On. Redactiuni prin care motiveza procederea antistitei comunale pe cont'a reputatiunii mele, este unilateralu si nedrépta.

In cátu privesce incriminarile radicate asupra mea, — se dice: cá nu s'a potutu repará biseric'a din caus'a cá eu am vendutu cu dobanda caramidile arse pentru acelu scopu fara a dá séma despre aceea vendiare, ér' acum manipulezu infidelu banii bisericeii si alergu pe la Aradu se impedece repararea bisericeii.

Este dreptu, cá edificiulu bisericeii nóstre e vechiu, si din consideratiuni estetice s'ar recere o reparatura. Dreptce in primavér'a anului trecutú, avendu in vedere anii roditori, cu cari ne-a daruitú Ddiu, am cugetatu, cá vomu potea incassá mereu banii bisericeii si amú luatú insumi initiativ'a pentru reparare, despre ce 'mi suntú marturii actele oficióse referitórie la aceste obiectu. Unu architectu recomandatú de Ven. Consistoriu ne-au si facutu unu planu frumosu de reconstruire si apoi cu autoritatea Ven. Consistoriu, comitetulu parochialu — si nu eu — a contractatu cu unu maestru arderea caramidiloru, cáci atunci cugetamu se ne apucamu de lucru, numai decâtú si astfelu erá scurtu tempulu de a mai tineá licitatiune minuenda. — Intr'acestea inse s'a ivitu unele banueli juste, cá nu se va potea incassá banii in acestu anu fora pagubirea credinciosiloru la cari suntú elocati, si asfelu ca se nu fie pagubiti credinciosii particulari, intru intielegere comuná amú aménatu lucrulu de reparare, si apoi danduni-se ocaziune buna de a vinde cu dobanda caramidile, cari alteum aveau se stee fora interese unu anu doi, pana ce ne vom potea incassá banii bisericescii, cu consensulu comitetului parochialu le-am vendutu societatii cáiloru ferate, si socót'a despre acést'a intreprindere si vendiare se afla in ordine si sta la dispositia totororulu celoru ce se cuvine. Caramidi putemu arde si mai eftinu in momentulu ce se va pofti, prin urmare vinderea caramidiloru n'a potutu impedece repararea bisericeii cu atátu mai putinu mi se póte imputá de hula, cá am facutu dobanda bisericeii, ci mai vertosu de lauda, in care amú si avutu norocirea de a me impartasi din partea ómeniloru de bine.

In cátu privesce ómenii pagubiti cu paele, nime nu regreta mai multu decâtú eu; dar' ce se-le facu, déca dénsii s'au ivitu cu pretensiunile loru private, pana nu si-a scosu maestrulu competinti'a, ci s'au ivitu numai dupace acést'a, in sensulu contrac-

tului, predandu caramidile si-a primitu pretiulu lucrului seu. Acumu au se-lu terce pe calea legii.

Unoru ómeni li-s'a prefacutu in sange insinuarea, corespondentulu „din partea contraria“ incá se vede a fi de aceea categoria de ómeni: dar lumea scie cá administrarea baniloru publici sta sub controla carea nu admite administrarea infidela. Castis omnia casta et viceversa. Ce va se dica pe romanie: Omulu curatu totu la curatienie gandesce ér' celu necuratu totu la necuratienie.

In sfirsitu dlu corespondentu „din partea contraria“ afirma, cá ganduri rele ne-a dusu la Aradu, se informamu, cá biseric'a e in stare buna si nu trebe reparata. Si acést'a este o insinuare ca tóte cele de mai nainte, cáci ne amu dusu se descoperimu Inaltu Preasantiei Sale dlui Episcopu, cá biseric'a ni este inchisa intr'unu modu violentu si pe cale nelegala, si se-lu rugamu, se ne apere de dusmanii cari au navalitu asupra ei. Si bunulu pastoriu intr'adeveru ne-a si aperatu, cáci in aceea di sa deschisu biseric'a prin ordinu telegraficu dela vicecomitele comitatensu. Iar' dupa acestea érase eu am luatú initiativa pentru preliminariile de reparare; ce prea bine scie tóta comuna.

Pecatul meu este dara, cá am fostu cu credintia catra biseric'a si am saritu intru apărarea ei candu a fostu strimtorata. Hinc lacrimae!

Acum On. Redactiune, dupa ce ai informatiuni unilaterale, binevoesce a judecá din preuna cu On. publicu, incátu a avutu dreptu corespondentulu, din partea contraria se spele pecatele altuia cu calumniarea mea.“

Onorata Redactiune a „Luminatoriului“ inse, pe cont'a adevărului si a reputatiunei mele, din temere de polemia, a aflatu de bine a nu da locu acestoru reflesiuni, la ce, dupa mine, erá moralmente obligatu. Dreptce sum silitu a recurge la On. Redactiune a „Bisericeii si Scólei“, cá si la fóia bisericésca, se binevoiesca, a-mi dá ocaziune de rehabilitare. Onoratu publicu cunósce acum reflesiunile mele, judecátii lui intocmai astfelu este supusa On. Redactiune precum sum eu; lasu se judece insusi procederea On. Redactiunii, mai departe, incátu invólva acele reflesiuni polemi'a, si déca intr'adeveru invólve, incátu e aceea polemia basata.“

Ioanu Codreanu

parochu.

Tipiculu liturgiei nainte santite.

Preotulu la inceputulu septemanei, adeca la liturgi'a de Dumineca — trage séma: cáte liturgii nainte-santíte se voru celebrá in aceea-si septemana, apoi afara de agnetiulu destinatu pentru aceea Dumineca, mai scóte si santiesce atáte agnetie, cáte suntu de lipsa pentru liturgiile nainte-santíte din aceea septemana (v. liturgieriulu). Agnetiele se potu scóte si sub liturgi'a de Sambata pentru trebuinti'a septemanei viitóre, care apoi se punu in cuthia, pana candu sosescé diu'a, candu suntu de a se folosí.

II.

In diu'a liturgiei nainte-santíte, dupace demaneti'a s'a facutu cultulu prescisu, mai tardiu — la timpulu seu, se trage perdéu'a la usile mari si se cetescu órele III si VI, dandu-se semnu cu tóca la inceputulu fia-carei óre, adeca la a III — cu trei, la a VI — cu siese lovituri. — Dupá aceea se incepe cetirea órei IX, dandu-se semnu mai antáiu cu tóca —

nóue lovituri apoi cu clopotulu mare. Dupá-ór'a IX ne intórcemu la cetirea tipiceloru si la cantarile ce obvinu acolo, premergendu trasulu alu doilea alu clopotulu mare. La inceperea órei IX preotulu si diaconulu in portulu loru de rendu, facu cáte o asternere mica naintea usiloru mari si a icóneloru — fara rogatiuni si fara sarutare. apoi intrandu, se imbraca dicandu la fia-care vestmentu — numai: „Domnului se ne rogámu.“ Daca e graba, imbracarea se póte incepe sub cetirea óreloru. — Premergandu tóte aceste, la tipice — dupa rogatiunea: „Prea Santa Treime! Domnia de o fíntia!“ — chorulu canta: „Cuvinesce cu adevératu“ si preotulu deschidiendu usile mari, cadesce altariulu impregiuru si icónele, apoi érase inchide.

III.

Dupa scurta pauza, se tragu clopotele tóte; diaconulu ia binecuventare, iese pe amvonu si dice: „Biuecuenta Stepane!“ si dupa binecuventarea preotulu intra in altariu; celu mai mare cetesce psalmulu de séra cu inceputulu: „Veniti se ne inchinámu“ si cu trei asternerii. Diaconulu de pe amvonu: ecteni'a mare, cetiterii: catism'a 18-a in trei stári. Dupá catisma si dupa cele trei ectenii mici — chorulu canta: „Dómne strigát'am“, sub care preotulu intinde antimisulu pe prestolu, aduce discosulu dela proscomidia pusu pe aerulu impaturatu, asiéza agnetiulu cu evlavia pe discosu, lu-cadesce si asia precum stá, adeca impreuna cu discosulu si cu aerulu lu-radica pe capu tienendu-lu cu amendóue manele, lu-duce pe partea de médiadi — la proscomidia, mergandu-i inainte diaconulu cadindu si doi prunci imbracati si cu luminarile aprinse; poporulu sub ductulu acest'a ingenunchia éra cantaretiulu cobóra cantarea la unu tonu de totu linu, spre ce se dá semnu cu clopotielulu. Lá proscomidia preotulu depune agnetiulu cu discosulu, in drépt'a acelu'a pune potirulu, in care tórna vinu si apa, tamaiesce dupa datina stéu'a si acoperisiele, care le pune pe discosu si potiru nedicându alta, decátu numai: „Pentru rogatiunile santiloru parinti etc.“ — apoi tamáiandu-le mai odata, diaconulu iese si cadesce tóta biseric'a, éra preotulu la prestolu — impatura antimisulu si pune evangeli'a pe elu.

IV.

La „Marire si acum“ — dela stichiri, se face iesirea (vhodulu) cu cadelniti'a, éra daca in cutareva dí va fi sè se cetésca evangelia — si cu evangeli'a; urméza naintea usiloru rogatiunea: „Sér'a si demaneti'a etc.“ diaconulu dupa rogatiune cadesce si apoi la capetulu cantariloru: „Intieleptiune drépta!“ — Urméza apoi „Lumina lina“ éra diaconulu cadesce prestolulu impregiuru, apoi cadelniti'a cu destula tamáia aprinsa o asiéza pe unu luminariu intre usile imperatesci. Urméza parimi'a antáia de pe analogu, la capetulu ei intregu poporulu ingenunchia, diaconulu dice: „Poruncesce!“ si preotulu prindíndu luminariulu si cadelniti'a cu amendóue manele, se intórcé catra resaritu dicandu: „Intieleptiune drépta,“ apoi catra poporu facendu semnu crucei cu luminariulu: „Lumin'a lui Christosu luminéza toturoru.“ Poporulu se radica si cetitoriulu numai decátu cetesce din „cartea pildeloru“ — parimi'a dílei. Urméza apoi de 5 ori „Sè se indrepteze rogatiunea mea“ cantata cu evlavia mai antáiu de preotu, de trei ori de ambele strani, apoi érase de preotu pana la jumetate, remanendu ca jumetatea din urma se o cante stranele impreuna facandu dimpreuna cu preo-

tula trei asternerii; poporul sub decursulu cantarei remane in genunchi, preotulu ingenunchia numai candu canta insusi, éra candu canta stranele — cadesce prestolulu impregiurn. Dupa aceste cantari — nefiindu Evangelia — urméza ecteni'a: „Se dicemu toti;“ éra de este Apostolu si Evangelia, dupa cele trei asternerii se dicemu indata: „Se luámu aminte! Pace tuturor! Intieleptiune! Apoi prochimenu, apostolulu, alilui'a: „Se dicemu toti“ — sub care se inchidu usile mari.

V.

Dupa ecteniile cetite precum indruma liturgiuriu, — anticheruviculu: „Acum poterile,“ ce si preotulu cu diaconulu díce de trei ori, — se deschidu usile mari, se cadesce naintéa lor, dupa care preotulu si diaconulu saruta crucea si prestolulu, mergu la proscomidia si cadescu santele; preotulu pune aerulu pe urmerii diaconului, apoi ia insusi in drépt'a discosulu si-lu pune pe capulu seu éra in steng'a tiene potirulu la peptu, facu intrarea cea mare fara a dice séu a face alta ceva, de cátu cá diaconulu — premergandu, cadesce santele mai adese-ori. — Ne fiindu diaconu, preotulu pune pe umerii sei aerulu si intr'unu degetu alu dreptei tiene si cadelniti'a. Sub intrare, poporul intregu ingenunchia si corulu continua anticheruviculu intr'unu tonu de totu linu; éra dupa intrare chorulu revine la poterea tonului de mai náinte; preotulu pune darurile pe prestolu, le acopere cu aerulu si le cadesce nedicandu nemica. La capetulu anticheruvicului, preotulu, diaconulu si poporul facu trei asternerii mari.

VI.

Diaconulu dupace si-a luat binecuvéntare ca la alte liturgii— iese si dice ecteni'a de sér'a; preotulu iuchide usile mari si trage perdéu'a de jumetate; apoi urméza cele prescrise pana la: „Se luámu aminte,“ candu preotulu trage perdéu'a de totu si bagandu amendóue manele sub aeru, se atinge de sante si intonéza: „Cele mai náinte santíte sante ale santiloru,“ dupa carea urméza rogatiunea cuminecarii si insasi cuminecarea. — La: „Cu fric'a lui Ddiu“ se canta: „Bine voiu cuventá pre Domnulu in tóta vremea, pururea laud'a lui in gur'a mea;“ apoi: „Panea cea cerésca ect.“ si „Sé se imple gurile nóstre“ si de suntu crestini de cuminecatu se potu cuminecá ca si la alte liturgii. — Dupa rogatiunea amvonului — deslegarea (otputulu,) pomenindu-se santulu dílei urmatóre si apoi se imparte anafór'a. — La liturgi'a acést'a se intrebuintiéza totdeuna ornate negre.

D i v e r s e.

† **Necrologu.** Ved. Mari'a Popa in numele ei si a filorú ei anuncia, cumca iubitulu ei sociu Nicolae Popa preotu in Sieghesce, in etate de 40 de ani, dupa lungi suferintie 'si dede sufletulu in manile creatoriului. Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuvintata.

* **Carte de rogatiuni de Dr. G. Popa** a aparutu in a trei'a editiune mai ampla si mai frumoasa de cátu cele dóue editiuni de mai náinte, dar totu cu pretiulu de 20 cr. cu legatura cu totu, — si se afa de vendiare la autorulu si la librariile din Aradu. — Cartea se recomanda insasi pre sine de órance in jumetate de anu a aparutu in trei editiuni.

* **Oferte pentru seminariulu diecesann din Aradu** din *Ghiro'd'a* 40 fl. 13 cr. la cari au contribuitu I.

Papp preotu, Ioachimu Boncea invetiatoriu si Dimitrie Chisiodi'a epitropu cu cáte 10 fl. Iosifu Farchescu, Ioanu Babii, Ilie Capane, Pavelu Cadariu, Tom'a Pavelu si Dimitrie Plesiu cu cáte 50 cr. ér' din vinderia naturalielorú au incursu 7 fl. 13 cr. St'a biserica din *Mosnitia*, 100 fl. din *Sicula*, au mai intratu 45 fl. 25 cr. la cari au contribuitu Dlu Florianu Monti'a preotu 5 fl. Georgiu Dronc'a 4 fl. Georgiu Cruceanu si Ioanu Balintu cu cáte 3 fl. ér' din naturaliele vendute au intratu 30 fl. 25 cr. St'a biserica din comun'a Siagu 20 fl. Ignatie Creciunescu din comun'a Grosiu au oferitu 25 fl. din *Covasintiu*; 59 fl. 90 cr. la cari au contribuitu Dlu Ioanu Cure preotu 30 fl. Liubomir Onu, Porfriu Popescu, Teodoru Munteanu, Alesandru Balintu si B. Roth cáte 5 fl. Rajkay Iozsef cu 2 fl. Bökényi Iános 1 fl. ér' ceialalti dela mai multi credinciosi in sume mai mici, cu naturalie au contribuitu mai multi credintiosi. Prin colectanti Euthimiu Bujoru si Nicolau Grofsioreanu ambii clerici — au incursu 1019 fl. 13 cr. la cari au contribuitu urmatórele comune: din *B. Comlosiu* 107 fl. 96 cr. la cari au contribuitu: Dlu Ioanu Branu 20 fl. Petru Balanu 10 fl. Comun'a politica, Zsian Stefanu, Otilia Balanu, Emilia Rusu si Ioanu Fraticiu cu cáte 5 fl. Iotia Pavloviciu, Stefanu Dogariu si Ioanu Pasea cu cáte 2 fl. N. N. negutiati. Georgiu Ternoveanu, Mihaiu Palcu, Georgiu Cioroi, Constantinu Dirónca, Marta Bucurescu, Siofronu Bugariu, Preda Balanu, Georgiu Veliciu, G. Illinu, G. Dironc'a, Teodoru Ollaescu, Seneca Balanu, Andreiu Balanu, Teodoru Pascu, Georgiu Popescu, Andreiu Grofsioreanu, Ioanu Palcu si Vincentie Ciolacu cu cáte 1 fl. er ceialti dela mai multi credinciosi in sume mai mici; cu naturalie au contribuitu mai multi credinciosi, de totu 19 chible 3 polovici gráu.

(Va urma.)

Ignatiu Papp, secret. consist.

POST'A REDACTIUNEL.

Dlui **S. Z.**, in Bicaciu, fói'a merge regulatu sub adres'a Oficiului parochialu.

Dlui **T.** — Va aparé cátu de curundu.

Dlui **M.** — asijderea.

C o n c u r s e.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a *Valeadeni*, inspectoratulu scolaru alu Caransebesiului se escrie prin acést'a Concursu cu terminu pana iu **18 Martiu a. c.** st. vechiu. candu se va tiné si alegerea.

Emolumintele incopciate cu acestu postu suntu :

a) salariu in bani gata 300 fl. b) pausalu pentru scripturistica 5 fl. c) 32 metrii de lemne in natura din care are a se incaldi si scóla. d) dóue jugere livada, gradina de legume si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a suntu avisati a sub-sterne recursele instruate conformu dispositiunilorú statutului organicu, adresate sinodului parochialu din Valeadeni, subscrisului comisariu consistorialu in Ezerisiu, p. u. Ezeres.

Valeadenii in 26 Ianuarie 1884.

pentru comitetulu parochialu :

I. Meda m. p.
parochu, ca presiedinte.

In contielegere cu comisariulu consistorialu: Ioanu Oprea m. p.

Pentru stătuinea invetiatorésca din comun'a *Nemesiesci*, protopresbiteratul Fagetului, se escrie concursu, pana la **15 Martiu 1884** cal. vechiu.

Emolumintele sunt: 70 fl. v. a. banii: 2 fl. pentru scripturiscă; 6 fl. pentru conferintia; 5 fl. pentru curătirea scólei; dela 44 de case cate una mesura de cucuruza in bómbe. 8 orgii de lemne, cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au recursele sale ajustate conformu stat. org. a le subserne oficiului protopresbiteralu in Fagetu pana la terminulu indicatu.

Nemesiesci, in 13 Fauru 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protop. tractualu **Atanasie Ioanovicium**. p.

Pentru ocuparea postului de subinvetiatoriu la scól'a comunala din *Ciresia si Savoiu*, se escrie concursu cu terminulu pana la **20 Martiu a. c. st. n.**

Emolumintele sunt: 1) 200 fl. salariu anualu 2) 12 metri lemne de focu. 3) Locuintia cuvintiósa cu gradina de legumi.

Competentii sunt deobligati a produce urmatórele documinte:

- 1) Despre etate si religiune.
- 2) „ studiele absolvate.
- 3) „ calificatiunea castigata.
- 4) „ aceea, cá posedu limb'a magiara si
- 5) „ deprinderea de pana acuma.

Petitiunile provédute cu timbrulu recerutu si adresate Inaltului Ministeriu m. reg. de culte si invetiamentu, — pana la terminulu scrisu sunt a se substerne la comitetulu administrativu comitatensu Carasiu-Severinu in Lugosiu.

Se observéza, cumca invetiatoriuulu denumitu va fi indetoratu a implini ca cantoru — ceremoniele bisericesci de dupa ritulu gr. or. rom.

Petitiunile amenatate séu neprovédute cu documintele recerute, nu se voru luá in consideratiune.

Datu in Ciresia-Bistra, la 27. Februaru st. n. 1884.

Al. Campianu, m. p.
notariu.

Iordanu Boldea, m. p.
sub-jude.

Apostolu Avramutiu, m. p.

Andronicu Olariu, m. p.
primariu.

In sensulu ordinatiunea Ven. Consistoriu din Oradea-mare dto 19 Dec. 1883. Nr. 1495 scol. pentru stătuinea invetiatorésca rom. confesionala din opidulu *Vascou-Baresci*, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **9/21 Martiu a. c.**

Pentru stătuinea invetiatorésca din comun'a *Basesci*, protopresbiteratul Fagetului, se escrie concursu pana la **1-a Martiu 1884** cal. vechiu.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. din cari are sé se provada scóla cu lemne de focu. 10 fl. pentru conferintia; cuartiru liberu cu gradina de 1 jugeru.

Doritorii de a competá la acést'a stătuinea, au de a-si ascerne petitiunile instruate conformu dispu-setiuniloru stat. org. la oficiulu protopresbiteralu gr. or. din Fagetu, pana la terminulu mai susu indicatu.

Basesci in 1 Fauru 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Salariulu invetiatorescu este: a) 130 fl. bani gata dela numit'a comuna bisericésca, si dela mari-tulu Dominiu eppescu rom. cath. 32 fl. ca subventiune. a) bucate 10 cubule grâu si cucurudiu in pretiu de 70 fl. c) 10 stangeni de lemne in valóre de 80 fl. d) 4 holde de pamentu pentru cantoratu precum si accidentii. e) cuartiru gratuitu cu gradina.

Dela recurenti se recere, ca se fie preparandi absoluti cu testimoniulu de calificatiune si se pricépa limb'a magiara. Cei cu classe gimnasiale voru fi preferiti.

Recursurile adresate catra comitetulu parochialu gr. or. din Vascou-Baresci sé se trimita subserisului protopopu si inspectoru cerc. de scóle pana la 8/20 Mart. a. c. in Beiusiu, [Belényes] avendu recurentii a se presentá nainte de alegere in vre-o dumineca la biseric'a din Vascou.

Datu in Vascou la la 30 Ian. v. 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Vasiliu Pappu**, m. p. protop. inspect cerc. de scóle.

Pentru stătuinea invetiatorésca din comun'a *Petrós'a*, protopresbiteratul Fagetului, se escrie concursu cu terminulu pana la **1. Martiu 1884** cal. vechiu.

Emolumintele sunt: 240 fl. v. a. banii, 4 orgii de lemne pentru scóla; 10 fl. v. a. pentru conferintia, cuartiru liberu cu gradina de 1 jugeru.

Doritorii de a competá pre acést'a stătuinea, au recursele sale instruate conformu stat. org. a-le subserne oficiului protopresbiteralu din Fagetu, pana la terminulu indicatu.

Petrós'a in 2 Fauru 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Concursu de licitatiune menuenda.

Comitetulu parochialu gr. ort. rom. din *Gaiulu-micu*, (cotulu Timisiu) conformu planului si preliminarului de spese, aprobatu de Ven. Consist. din Caransebesiu din 22 Decemvre 1883 Nr. 690 S. se escrie concursu de licitatiune publica minuenda pentru edificarea Scólei, care licitare se va tienea in **4/16 Martie** 1884 la 11 óre ante meridiane in cancelari'a casei comunale din Gaiu-micu.

Spesele de zidire conform preliminarului de spese in sumariu sunt urmatórele: 1) Pentru lucrulu zidariului 554 fl. 16 cr. 2) Pentru lucrulu lemniariului 604 fl. 42 cr. 3) Pentru lucrulu mesariului, locatariului, sticlariului si vapsitului 261 fl. Sum'a 1419 fl. 58 cr.

Se aviséza deci intreprinditorii aceia, cari dorescu a primí pe sine lucrurile susamintite, pe terminulu pasu, provéduti cu vadiulu de 10¹/₂ a se presentá la licitare, unde dupa licitarea efeptuita se va incheia contractulu, carele se va substerne V. Consistoriu spre aprobare.

Planulu, preliminarulu de spese si conditiunile de licitare se potu vedea la presidiulu comitetului parochialu gr. ort. rom. din Gaiulu-micu.

Ciacova, in 3 Fauru 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Miulescu**, m. p. protopresb. si as. consist.